

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1.ΤΟ ΘΕΜΑ

2.ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

3.ΟΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ - ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

I)Το δημογραφικό ζήτημα σε εθνικό επίπεδο

II)Το δημογραφικό ζήτημα και οι δημογραφικές πολιτικές σε Διεθνές επίπεδο

4.ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗΣ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

-Η πρόκληση της δημογραφικής ανανέωσης

-Η πρόκληση των ανθρωπίνων πόρων

-Η πρόκληση της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών και των περιφερειών

-Η πρόκληση της ενσωματωμένης μετανάστευσης

5.ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

I)Ενίσχυση Οικογενειών με τρία παιδιά

II)Στήριξη της Πολύτεκνης Οικογένειας

-Το Ινστιτούτο Κοινωνικής Δημογραφίας και Έρευνας

III)Κοινωνική Αλληλεγγύη

-Το Εθνικό Παρατηρητήριο Ατόμων με Αναπηρίες

-Το Εθνικό Συμβούλιο Οικογένειας και Πληθυσμού

6.ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

I)Τα Κοινωνικά Δικαιώματα

II)Το άρθρο 21 του Συντάγματος της Ελλάδος

III)Το άρθρο 21 του Συντάγματος της Ελλάδος και η Συνταγματική Αναθεώρηση του 2001

---ΠΕΡΙΛΗΨΗ

---ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1.ΤΟ ΘΕΜΑ

Στην παρακάτω εργασία γίνεται μια απόπειρα συσχετισμού του δημογραφικού προβλήματος με την στη χώρα μας αλλά και σε ευρωπαϊκό επίπεδο εφαρμοζόμενη και προτεινόμενη δημογραφική πολιτική. Επιπλέον, γίνεται μια γνωριμία με την στο Ελληνικό Σύνταγμα σχετική διάταξη του άρθρ.21 παρ.5Σ καθώς και ένας σχολιασμός για την ratio και τη σχέση της παραπάνω διάταξης με το άρθρο του Συντάγματος στο οποίο εντάσσεται.

2.ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μια πολιτική δύναται να χαρακτηρισθεί ως δημογραφική όταν έχει ως στόχο να κατευθύνει ή να αλλάξει την κίνηση /αναπαραγωγή του πληθυσμού ενός συνόλου χωρικά οροθετημένου και εξηρημένου στον τομέα αυτό από μια οντότητα δυνάμενη να λαμβάνει αποφάσεις οι οποίες είναι άμεσα εκτελεστές. Δεν συνίσταται βασικά ούτε στη συνάθροιση μέτρων που έχουν ορατές μεν, αλλά μη επιδιωκόμενες ή ακόμη μη αναμενόμενες επιπτώσεις στα δημογραφικά φαινόμενα, ούτε στη συνάθροιση προγραμμάτων, που έχουν ως άμεσο στόχο να επιδράσουν σε μία από τις δημογραφικές συνιστώσες, μη λαμβάνοντας υπ' όψιν τις λοιπές και χωρίς ο επιμέρους αυτός στόχος να εγγράφεται στα πλαίσια της ευρύτερης προοπτικής "ελέγχου" της κίνησης του πληθυσμού και προσανατολισμού της προς μία κατεύθυνση.

Ασφαλώς η "κίνηση" του πληθυσμού, δεν αποτελεί τον τελικό στόχο της κοινωνίας στην επίτευξη του οποίου θα πρέπει να συγκλίνουν οι λοιποί τομεακοί στόχοι. Αντιθέτως αποτελεί μια από τις μεταβλητές, που δυνάμεθα να επηρεάσουμε για να υλοποιήσουμε τους συλλογικούς τιθέμενους βασικούς στόχους, ή ακόμη ένα μέσο για την υλοποίησή τους. Κατ' επέκταση οι επιδιώξεις και στον τομέα αυτό, προσδιορίζονται από τους

γενικότερους οικονομικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς στόχους της κοινωνίας μας και από τα συλλογικά της οραματα για το άμεσο και απώτερο μέλλον.Επομένως μία δημογραφική πολιτική οφείλει να είναι αναπόσπαστο τμήμα μιας γενικότερης "πολιτικής": οι στόχοι της συγκεκριμενοποιούνται και προσδιορίζονται λαμβάνοντας υπ'οψιν τους γενικότερους στόχους της κοινωνίας, ενώ τα επάγωγα μέτρα-δράσεις οφείλουν να είναι συμβατα με τα αννωτέρω πλαίσια και τους βασικούς στόχους τους οποίους θέτει, ενώ παράλληλα, η αποτελεσματικότητά τους θα πρέπει να αξιολογηθεί πάλι σε αναφορά με αυτούς. με βάση τα προαναφερθέντα, η επέμβαση στον τομέα του πληθυσμού (που αποτελεί τον ένα πόλο της σχέσης κοινωνία- πληθυσμός) προκύπτει από την ανάγκη, οι εξελίξεις του να συμβαδίζουν αρμονικά με τις (επιθυμητές-επιδιωκόμενες) εξελίξεις της κοινωνίας μας. (Βλ.σχετ.Υποσ.1)

3.ΟΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ - ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Ι)Το δημογραφικό ζήτημα σε εθνικό επίπεδο

Η Ελλάδα βρίσκεται σήμερα ανάμεσα στις χώρες που αντιμετωπίζουν σοβαρότατο δημογραφικό πρόβλημα στην Ευρώπη μαζί με την Ιταλία,την Ισπανία, την Πορτογαλία και τη Βουλγαρία, αφού οι δείκτες γονιμότητας είναι πολυ κάτω από τα όρια για την αντικατάσταση των γενεών.Στη χώρα μας από 2,1 που ήταν το 1981 έφτασε το 1,2 το 2004. Είναι ο χαμηλότερος δείκτης στην Ευρώπη των 15 και ο πέμπτος χαμηλότερος στην Ευρώπη των 25.Την ίδια ώρα η Κομισιόν υποστηρίζει ότι, για να αντιστραφεί η τάση συρρίκνωσης του ευρωπαϊκού πληθυσμού, θα πρέπει ο δείκτης γονιμότητας να ανεβεί στο 2,7. Όσον αφορά την Ελλάδα, οι αριθμοί που δείχνουν το μέγεθος του προβλήματος:

Σύμφωνα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, κατακόρυφη πτώση έχουν συμπληρώσει στο πέρασμα του χρόνου οι γεννήσεις. Από τις 148.000 που ήταν το 1980, κατέβηκαν περίπου στις 100.000 το 2004. Το σημαντικό στοιχείο όμως, που προκύπτει απ'τη

μελέτη που έψχει κάνει ο καθηγητής του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών Μανώλης Δρεττάκης, είναι ότι από τις 105.655 γεννήσεις που σημειώθηκαν το 2004, οι 16.852 ήταν από αλλοδαπές μητέρες, ενώ οι γεννήσεις από ελληνίδες μητέρες το 2004 ήταν περίπου 55.000 λιγότερες από το 1980 .(Βλ.σχετ.Υποσ.2)

Η πρώτη και σοβαρή επίπτωση που έχει ήδη το τεράστιο έλλειμμα παιδιών από Ελληνίδες μητέρες είναι η κατακόρυφη μείωση των μαθητών με Έλληνες γονείς. Η μείωση αυτή φαίνεται ανάγλυφα αν συγκρίνουμε το μαθητικό πληθυσμό με Έλληνες γονείς στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση στο σχολικό έτος 2004/05 με το σύνολο του μαθητικού πληθυσμού το σχολικό έτος 1980/81, έτος στο οποίο ο ο αριθμός των μαθητών με αλλοδαπούς γονείς ήταν αμελητέος.Επιπτώσεις υπάρχουν και στο ασφαλιστικό πρόβλημα της χώρας, οι οποίες θα αυξηθούν καθώς περνούν τα χρόνια.

Η μείωση των γεννήσεων σε συνδυασμό με την αύξηση της μέσης διάρκειας ζωής έχει ως αποτέλεσμα την επιδείνωση του δείκτη γήρανσης του πληθυσμού (το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 65 ετών και άνω είναι μεγαλύτερο από εκείνο του πληθυσμού ηλικίας 0-14 ετών). Οι συνέπειες της γήρανσης είναι πολλές και σοβαρές (αύξηση των δαπανών για τις συντάξεις και την ιατρική, φαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη καθώς και μείωση του δυναμισμού του πληθυσμού).

Η σημαντικότερη και σοβαρότερη, όμως επίπτωση της μείωσης των γεννήσεων από Ελληνίδες μητέρες σε συνδυασμό με την αύξηση των θανάτων των Ελλήνων είναι η ήδη επελθούσα μείωση του ελληνικού πληθυσμού, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.(Βλ. Σχετ. Υποσ.3)

1.Βλ.σχετ. Επίσημη ιστοσελίδα Εργαστηρίου δημογραφικών και κοινωνικών αναλύσεων

2.Μανώλης Δρεττάκης: "Το έλλειμμα παιδιών, το μεγαλύτερο της χώρας", διαδικτυακό αρχείο ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ

3.Βλ.σχετ.Μανώλης Δρεττάκης: "Το έλλειμμα παιδιών, το μεγαλύτερο της χώρας"

II) Το δημογραφικό ζήτημα και οι δημογραφικές πολιτικές σε Διεθνές επίπεδο

Έως το 2050 ένας στους τρεις Γερμανούς υπολογίζεται να είναι ηλικίας άνω των 60 ετών. Το πρόβλημα είναι κυρίως το χαμηλό ποσοστό γεννήσεων. Οι Γερμανίδες γυναίκες έχουν 1,3 κατά μέσο όρο παιδιά σε σύγκριση με 1,9 για τις Γαλλίδες.

Ο Φρανσουά Ηεραν, διευθυντής του Εθνικού Ινστιτούτου της Γαλλίας για τις δημογραφικές μελέτες, τονίζει πως είναι δύσκολο να εξηγηθεί ο λόγος αυτής της διαφοροποίησης μεταξύ των δύο χωρών και μάλλον οφείλεται σε συμπληρωματικά μέτρα της γαλλικής κυβέρνησης, που αφορούν την καθημερινή ζωή και την εκπαίδευση. Όταν μια γυναίκα στη Γαλλία έχει ένα παιδί, λαμβάνει άδεια από την εργασία της για έναν έως τρεις μήνες και όχι τρία χρόνια, δήλωσε ο Ηεραν. Η γαλλική Κυβέρνηση επίσης εφάρμοσε μια ασφαλιστική μεταρρύθμιση, η οποία προβλέπει ότι οι γονείς θα αποζημιώνονται για την άδεια μητρότητας, αλλά για μικρότερο χρονικό διάστημα, εξασφαλίζοντας έτσι μία πιο επιτυχημένη επιστροφή στην εργασία. (Βλ. σχετ. Υποσ.4)

Η Ρωσία αντιμετωπίζει μια στρατηγικών διαστάσεων υποθήκη στην προσπάθειά της να ανασυγκροτηθεί ως μεγάλη δύναμη, καθώς καταρρέει το πιο σταθερό από τα αυτοκρατορικά της πλεονεκτήματα, η πληθυσμιακή ισχύς της, που επέτρεψε στην τσαρική και τη σοβιετική εξουσία να περιφρουρήσουν την πιο εκτεταμένη επικράτεια του πλανήτη.

Η πληθυσμιακή έκρηξη στον Τρίτο Κόσμο από την άλλη, ακυρώνει κάθε στρατηγική ανάπτυξης, ενώ ακόμη και οι ΗΠΑ που εμφανίζονται σε προνομιακή θέση σε σχέση με τις υπόλοιπες περιοχές του κόσμου, θα αντιμετωπίσουν την πρόκληση της προσαρμογής στα νέα δεδομένα της σύνθεσης του πληθυσμού τους.

Οι ανώτεροι ρυθμοί των γεννήσεων των ισπανοφώνων και η μετανάστευσή τους στις ΗΠΑ θα σημαίνουν νέο, αυξημένο πολιτικό ρόλο για τους ισπανόφωνους και την ανατροπή των ισορροπιών στο εσωτερικό πολιτειών όπως το Τέξας και η Καλιφόρνια.

Σε ότι αφορά την Ευρώπη, σημαντική δημογραφική εξέλιξη αποτελεί και η καθιέρωση των νέων οικογενειακών μοντέλων (μονογονεϊκές οικογένειες, παλιννόστηση των ζευγαριών στην αρχική οικογενειακή εστία).

Οι μονογονεϊκές οικογένειες στη Δανία αντιπροσώπευαν το 20,4% του συνόλου των οικογενειών στις αρχές της δεκαετίας του '90, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στη Μεγάλη Βρετανία ήταν 19%. Η Ελλάδα όπως και όλες οι μεσογειακές χώρες απέχουν αισθητά από το μονογονεϊκό τύπο διατηρώντας χαμηλότερα ποσοστά (Ελλάδα 5,7%, Ισπανία 6%) (βλ. Σχετ. Υποσ. 5)

Κατά τα λεγόμενα, λοιπόν, του Τζότζεφ Τσάμι, επικεφαλής του ταμείου του ΟΗΕ για τον πληθυσμό, "Μετά το Β' παγκόσμιο πόλεμο, η Ευρώπη είχε το 22% του παγκόσμιου πληθυσμού και η Αφρική το 8%. Σήμερα είναι σχεδόν στο ίδιο επίπεδο, 13%. Όμως το 2050 η Αφρική θα ναι τρεις φορές μεγαλύτερη από την Ευρώπη."

4. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΕΡΗΣ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

➤ Βάσει της ομότιτλης με την ως άνω επικεφαλίδα Γνωμοδότησης της Επιτροπής των Περιφερειών (2007/C, 197/01), επισημαίνονται στα πλαίσια των Συνόδων της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι παρακάτω θεμελιώδεις παραδοχές κατευθύνσεις αναφορικά με το δημογραφικό ζήτημα:

- Η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει την πρωτοβουλία της επιτροπής με στόχο τη συζήτηση επί των δημογραφικών αλλαγών στον ευρωπαϊκό χώρο.

- Υποστηρίζει τις γενικές στρατηγικές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που στοχεύουν στη δημιουργία μιας Ευρώπης, η οποία αναβαθμίζει την εργασία, απαγορεύει τις διακρίσεις σε

βάρος των ηλικιωμένων, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την αύξηση της παραγωγικότητας των Ευρωπαίων εργαζομένων προκειμένου να διασφαλισθεί η ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης ακόμη και κατά την περίοδο δημογραφικών μεταβολών. Μιας Ευρώπης, που θα ναι έτοιμη να εντάξει στις κοινωνίες της νόμιμους μετανάστες, οι οποίοι συμβάλλουν στην κάλυψη των αναγκών τόσο σε εργατικό δυναμικό, όσο και σε ασφαλιστικές εισφορές. Μιας Ευρώπης που διαθέτει υγιείς δημοσιονομικές συνθήκες και δεν μετακυλύει τα αυξανόμενα βάρη αποκλειστικά στις επόμενες γενιές.

-Η Επιτροπή των Περιφερειών συμμερίζεται την άποψη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ότι τα δικαιώματα κάθε γενιάς πρέπει να διαφυλαχθούν, γεγονός το οποίο αναγνωρίζεται επίσης ρητά στην ανακοίνωση της επιτροπής από 10.05.2007 "Πρώθηση της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών".

-Η Επιτροπή των Περιφερειών υποστηρίζει σθεναρά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις προσπάθειές της για τη δημιουργία νέου συμφώνου μεταξύ των γενεών, προϋπόθεση του οποίου είναι η διαφύλαξη των δικαιωμάτων και των ενδιαφερόντων κάθε μεμονωμένης γενιάς.

-Η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί απαραίτητη την αναφορά στις ήδη εισαχθείσες μεταρρυθμίσεις σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως είναι η ανανεωμένη στρατηγική της Λισσαβώνας για ανάπτυξη και απασχόληση, το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης, η στρατηγική και βιώσιμη ανάπτυξη, η πολιτική συνοχής και η ανοιχτή μέθοδος συντονισμού στο πεδίο της κοινωνικής προστασίας και ένταξης.

-Υπογραμμίζει ότι οι δημογραφικές αλλαγές παρέχουν σημαντικές ευκαιρίες βελτίωσης της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων ατόμων, μέσω νέων προϊόντων και υπηρεσιών, γεγονός που συνεπάγεται και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την οικονομική ανάπτυξη στην Ευρώπη, καθώς και την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ανταγωνιστικότητας.

(Βλ.σχετ. Υποσ.6)

- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο από την πλευρά του, μέσω του Ψηφίσματός του της 21ης Φεβρουαρίου 2008," προκαλεί " τα κράτη- μέλη στην βέλτιστη ενίσχυση του δημογραφικού μέλλοντος της Ευρώπης ως προς τέσσερις βασικές κατευθύνσεις:

1. Η πρόκληση της δημογραφικής ανανέωσης

Το Κοινοβούλιο καλεί τα κράτη- μέλη να υιοθετήσουν βέλτιστες πρακτικές ως προς τη διάρκεια της άδειας μητρότητας, καθώς και ως προς την άδεια πατρότητας, την περίθαλψη και την προγεννητική φροντίδα. Υπενθυμίζει τις διακρίσεις σε βάρος των γυναικών σε ό,τι αφορά τους όρους εργασίας και τη δυσπιστία των εργοδοτών έναντι της επιθυμίας τους για μητρότητα.Εκφράζει την αναγκαιότητα λήψης μέτρων από τα κράτη- μέλη για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της βίας και της κακομεταχείρισης στο σπίτι.

Ζητεί από τα κράτη-μέλη να εξετάσουν τη θέσπιση φορολογικών μέτρων, που θα παρέχουν ειδική προστασία και στήριξη στις γυναίκες μετά τη γέννηση του παιδιού, ιδίως στις νεαρές ανύπαντρες μητέρες. Εφιστά την προσοχή στην ανάγκη δημοσίων δαπανών για τα παιδιά βρεφονηπιακής ηλικίας και τις πολύτεκνες οικογένειες. Υπογραμμίζει επίσης την ανάγκη βελτίωσης τόσο των εθνικών όσο και της κοινοτικής νομοθεσίας για την προστασία της πατρότητας.

Τέλος, ενθαρρύνει τα κράτη-μέλη να προβούν σε θετικές ενέργειες υπέρ της γονικής ιδιότητας όπως συμπληρωματικά συνταξιοδοτικά δικαιώματα, φορολογικές διευκολύνσεις για τη δημιουργία παιδικών σταθμών στις επιχειρήσεις και ανταλλαγή των σχετικών καλών πρακτικών.

2.Η πρόκληση των ανθρώπινων πόρων

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζητεί τη συνολική και ποιοτική προσέγγιση των ανθρώπινων πόρων και προτείνει να ορισθεί " κύκλος ενεργού ζωής ", συνδυάζοντας την κατάρτιση, την δια βίου μάθηση και την αξιοποίηση των τυπικών ή άτυπων γνώσεων και προσόντων, καθώς επίσης και την επαγγελματική διαδρομή από την αρχή μέχρι το τέλος του κύκλου.

Αναγνωρίζει ότι ο τεμαχισμός της αγοράς εργασίας και η αυξανόμενη επικράτηση των ασφαλών μορφών εργασίας οδηγεί σε αυξανόμενη ανασφάλεια στις μεγάλες ηλικίες. Επισυμείνεται η ανάγκη εξεύρεσης των βέλτιστων πρακτικών όσον αφορά τη διατήρηση των κοινωνικών εισφορών σε όλη τη διάρκεια του κύκλου της ζωής, έτσι ώστε να ενισχυθεί η ασφάλεια στις μεγάλες ηλικίες.

Προτείνει τον κατά το συντομότερο δυνατόν περιορισμό της προσφυγής των επιχειρήσεων στις πρόωρες συνταξιοδοτήσεις και καλεί την Επιτροπή και τα κράτη-μέλη να προωθήσουν το ρόλο των πρεσβύτερων εργαζομένων και να ενθαρρύνουν την απασχόλησή τους. Καλεί από την άλλη τα κράτη-μέλη και την Επιτροπή να προτείνουν κίνητρα, τα οποία θα διευκολύνουν την είσοδο των νέων στην αγορά εργασίας, ενθαρρύνοντας για παράδειγμα τους εργαζομένους που έχουν φτάσει σε ηλικία συνταξιοδότησης να λειτουργούν ως μέντορες για τους νέους εργαζομένους και θεσπίζοντας συστήματα συν-απασχόλησης και μερικής απασχόλησης, με σκοπό τη διευκόλυνση της μετάβασης από τη μια γενιά στην άλλη.

Καλεί τα κράτη-μέλη να εφαρμόσουν μέτρα, τα οποία θα επιτρέπουν στις γυναίκες να

συνδυάζουν την εργασία και την επαγγελματική τους προαγωγή με τις οικογενειακές τους υποχρεώσεις. Ζητεί, συνεπώς, να ληφθούν μέτρα στον τομέα του εργατικού δικαίου για την οριστική κατάργηση αυτής της μορφής διακρίσεων, ιδίως των μισθολογικών διαφορών μεταξύ ανδρών και γυναικών, και να συνεκτιμηθεί η διάσταση του φύλου στους δημόσιους προϋπολογισμούς.

Τέλος, σημειώνει ότι ο τομέας των υπηρεσιών είναι ο τομέας στον οποίο απασχολούνται οι περισσότερες γυναίκες, μετανάστες και ηλικιωμένοι εργαζόμενοι. Ζητεί ως εκ τούτου την επείγουσα ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς υπηρεσιών.

3. Η πρόκληση της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών και των περιφερειών

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υπενθυμίζει ότι η αρχή της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών, κατ' εξοχήν αρχή των ευρωπαϊκών κοινωνικών μοντέλων, βασίζεται στην κάλυψη από τους ενεργούς πολίτες εναλλακτικών δυνατοτήτων απόκτησης εισοδήματος, του κόστους προστασίας και της υγείας των μη ενεργών (παιδιά, νέοι, εξαρτώμενα και ηλικιωμένα άτομα) και επιμένει να διατηρηθεί η αρχή της αλληλεγγύης παρά την προβλεπόμενη δημογραφική ανισορροπία.

4. Η πρόκληση της ενσωματωμένης μετανάστευσης

Το Κοινοβούλιο επισημαίνει τη θετική πλευρά της μετανάστευσης στη δημογραφία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Υπογραμμίζει την ανάγκη κατάρτισης και συντονισμού μεταναστευτικών πολιτικών από τα κράτη-μέλη, διασφαλίζοντας ότι οι μετανάστες απολαμβάνουν τις ίδιες συνθήκες διαβίωσης και εργασίας. Αναγνωρίζει, ότι η μετανάστευση προσφέρει, ιδίως σε περιφέρειες όπου καταγράφεται καθαρή αποδημία, τη δυνατότητα ανάρθεσης του αρνητικού αντικτύπου των δημογραφικών αλλαγών.

Υπογραμμίζει επίσης το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν οι γυναίκες μετανάστες και καλεί τα κράτη-μέλη να τους δώσουν τη θέση που τους αξίζει στο πλαίσιο των

πολιτικών ενσωμάτωσης, να διασφαλίσουν το σύνολο των δικαιωμάτων τους, ενώ θεωρεί ότι τα μέλη της οικογένειας που συνοδεύουν το μετανάστη εργαζόμενο πρέπει να λαμβάνουν άδεια παραμονής και, εν ανάγκη, άδεια εργασίας.

Κλείνοντας, σε ότι αφορά τις παραπάνω προκλήσεις, το Κοινοβούλιο ενθαρρύνει την Επιτροπή και τα κράτη-μέλη να ενισχύσουν την ευαισθητοποίηση των πολιτών της Ένωσης έναντι των δημογραφικών προκλήσεων στην Ευρώπη, π.χ. Διοργανώνοντας εκστρατείες και πιλοτικά προγράμματα σχετικά με αυτό το θέμα. (Βλ. σχετ. Υποσ.7)

5.ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στη χώρα μας ισχύει από την 7η Απριλίου 2006 ο υπ' αριθμόν 3534/2006 νόμος που περιέχει διατάξεις περί ενίσχυσης της Οικογένειας αλλά και λοιπές συναφείς διατάξεις. Ο νόμος διαρθρώνεται στη βάση τριών αξόνων, οι οποίοι αναλύονται παρακάτω:

1) Ενίσχυση Οικογενειών με τρία παιδιά.

Με τον ως άνω νόμο παραχωρούνται πολλά από τα προνόμια των πολυτέκνων και στις οικογένειες που έχουν τρία παιδιά. Ενδεικτικά θα μπορούσαν να αναφερθούν τα παρακάτω :

Στη μητέρα που αποκτά τρίτο τέκνο από την 1η Ιανουαρίου 2006 και μετά, καθώς και για κάθε τέκνο μετά από το τρίτο, καταβάλλεται πλέον από το Δημόσιο **εφάπαξ παροχή ύψους 2.000 ευρώ**, ανεξάρτητα από κάθε άλλο επίδομα, μισθό, σύνταξη, αμοιβή, αποζημίωση ή εισόδημα.

Η προβλεπόμενη στο άρθρο 12 του ν. 3220/2004 (ΦΕΚ 15 Α') απαλλαγή από το τέλος ταξινόμησης επιβατικών αυτοκίνητων οχημάτων επεκτείνεται και χορηγείται πλέον

αναλογικά και στους γονείς ή γονέα με τρία ανήλικα τέκνα από τον ίδιο ή διαφορετικούς γάμους για τα οποία έχουν με νόμο ή δικαστική απόφαση τη γονική μέριμνα και επιμέλεια ή νομίμως αναγνωρισθέντα ή υιοθετηθέντα ή εκτός γάμου γεννηθέντα, τα οποία είναι άγαμα ή προστατευόμενα, σε ποσοστό τριάντα πέντε εκατό (35%) κατά το έτος 2006, εβδομήντα τοις εκατό (70%) κατά το έτος 2007 τοις και εκατό τοις εκατό (100%) κατά το έτος 2008 και εντεύθεν.

Για την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 12 του ν. 3220/2004, ως προστατευόμενα νοούνται τα τέκνα που φοιτούν σε αναγνωρισμένες σχολές και εκπαιδευτικά ιδρύματα της ημεδαπής ή αλλοδαπής ή εκπληρώνουν τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις και δεν έχουν συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο (25ο) έτος της ηλικίας τους, καθώς και τα ανάπηρα τέκνα με αναπηρία εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, ηλικίας από τεσσάρων (4) ετών και άνω, άγαμα, διαζευγμένα ή σε κατάσταση χηρείας, εφόσον δεν εμπίπτουν στις άλλες κατηγορίες ατόμων που δικαιούνται παραλαβής επιβατικού αυτοκίνητου οχήματος με απαλλαγή από το τέλος ταξινόμησης.

Από την έναρξη του σχολικού έτους 2006 - 2007 και εφεξής, κατά την πρόσληψη των αναπληρωτών εκπαιδευτικών πτυχιούχων ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων από τον πίνακα που συντάσσεται με βάση την περίπτωση α' της παρούσας παραγράφου, ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) κατά κλάδο και ειδικότητα επί των εκάστοτε προσλαμβανόμενων αναπληρωτών, προσλαμβάνεται από τους εγγεγραμμένους στον πίνακα εκπαιδευτικούς που έχουν τρία τέκνα.

ΙΙ)Στήριξη της πολύτεκνης οικογένειας

Πολύτεκνοι υπό την έννοια του παρόντος νόμου είναι οι γονείς οι έχοντες τη γονική μέριμνα και επιμέλεια τεσσάρων τουλάχιστον τέκνων από έναν ή περισσότερους γάμους ή νομιμοποιηθέντων ή νομίμως αναγνωρισθέντων ή υιοθετημένων, τα οποία είναι άγαμα και δεν έχουν συμπληρώσει το εικοστό τρίτο (23ο) έτος της ηλικίας τους ή σπουδάζουν σε αναγνωρισμένες τριτοβάθμιες σχολές πανεπιστημιακής και τεχνολογικής εκπαίδευσης και αναγνωρισμένα εκπαιδευτικά ιδρύματα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής ή εκπληρώνουν τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις και δεν έχουν συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο (25ο) έτος της ηλικίας τους. Στα τέκνα αυτά συνυπολογίζονται και αυτά με οποιαδήποτε αναπηρία σε ποσοστό εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω ισοβίως, ανεξαρτήτως ηλικίας και οικογενειακής κατάστασης.

Ο γονέας χωρίς σύζυγο, ο οποίος έχει τη γονική μέριμνα και επιμέλεια των τέκνων του και είναι μόνος υπόχρεος σε διατροφή αυτών, θεωρείται πολύτεκνος, εφόσον έχει τρία τέκνα από τον ίδιο ή διαφορετικούς γάμους ή νομιμοποιηθέντα ή νομίμως αναγνωρισθέντα ή υιοθετημένα ή εκτός γάμου γεννηθέντα, τα οποία είναι άγαμα και δεν έχουν συμπληρώσει το εικοστό τρίτο (23ο) έτος της ηλικίας τους ή σπουδάζουν σε αναγνωρισμένες τριτοβάθμιες σχολές πανεπιστημιακής και τεχνολογικής εκπαίδευσης και αναγνωρισμένα εκπαιδευτικά ιδρύματα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής ή εκπληρώνουν τις στρατιωτικές τους υποχρεώσεις και δεν έχουν συμπληρώσει το εικοστό πέμπτο (25ο) έτος της ηλικίας τους. Στα τέκνα αυτά συνυπολογίζονται και όσα έχουν οποιαδήποτε αναπηρία σε ποσοστό εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, ισοβίως, ανεξαρτήτως ηλικίας.

Σε περίπτωση θανάτου και των δύο γονέων, τα ορφανά τέκνα αποτελούν τα ίδια μία οικογένεια και, αν είναι τουλάχιστον δύο, απολαμβάνουν όλα τα ευεργετήματα των πολυτέκνων και των τέκνων των πολυτέκνων, υπό τους περιορισμούς του νόμου.

Το Ινστιτούτο Κοινωνικής Δημογραφίας και Έρευνας

Στο ίδιο κεφάλαιο του νόμου ιδρύεται νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία " Ινστιτούτο Κοινωνικής δημογραφίας και Έρευνας " (Ι.Κ.Δ.Ε.), με έδρα την Αθήνα, υπό την εποπτεία και τον έλεγχο του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Το Ι.Κ.Δ.Ε. αποτελεί ερευνητικό φορέα, αναλύει, παρακολουθεί και αξιολογεί τα μέτρα δημογραφικής πολιτικής και παρέχει επιστημονική υποστήριξη σε δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς. Ειδικότερα μελετά την επίδραση οικονομικών και άλλων παροχών στην άσκηση δημογραφικής πολιτικής, τις επιπτώσεις των ειδικών μέτρων για τις πολύτεκνες οικογένειες και τις συνέπειες της δημογραφικής γήρανσης, της εξωτερικής μετανάστευσης, των μέτρων περιφερειακής πολιτικής, της προνομιακής μεταχείρισης και της κοινωνικής εξέλιξης.

Το Ι.Κ.Δ.Ε. διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.), με τριετή θητεία, που συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Με την ίδια απόφαση ορίζεται ο Πρόεδρος του Δ.Σ.. Το Συμβούλιο αποτελείται από:

- α) τον Διευθυντή της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών,
- β) έναν υπάλληλο του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους,
- γ) ένα μέλος Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού Πανεπιστημίου ή Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, με εξειδίκευση στους τομείς της δημογραφίας ή των οικονομικών της κοινωνικής προστασίας,
- δ) τον Διευθυντή της Διεύθυνσης Προστασίας Παιδιού και Οικογένειας του Υπουργείου

Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης,

ε) έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας,

στ) έναν εκπρόσωπο του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών,

ζ) έναν εκπρόσωπο της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος.

Τα μέλη των περιπτώσεων α', β' και γ' ορίζονται, μαζί με τους αναπληρωτές τους, από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών. Το μέλος της περίπτωσης δ' ορίζεται, μαζί με τον αναπληρωτή του, από τον Υπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το μέλος της περίπτωσης ε' ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, από τον Υπουργό Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, το μέλος της περίπτωσης στ' ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, από το Διοικητικό Συμβούλιο του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών και το μέλος της περίπτωσης ζ' ορίζεται, με τον αναπληρωτή του, από την Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος.

III) Κοινωνική Αλληλεγγύη

Το Εθνικό Παρατηρητήριο Ατόμων με Αναπηρίες

Ιδρύεται με τον παρόντα νόμο, νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με την επωνυμία «Εθνικό Παρατηρητήριο Ατόμων με Αναπηρίες» (Ε.ΠΑ. - ΑμεΑ), το οποίο εδρεύει στην Αθήνα και εποπτεύεται από τον Υπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Το νομικό αυτό πρόσωπο αποσκοπεί στην συστηματική έρευνα, ανάλυση και παρουσίαση των εξελίξεων και των τάσεων, σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες στην Ελλάδα και διεθνώς, καθώς και στην προώθηση μέτρων και προγραμμάτων που πραγματοποιούνται για άτομα με αναπηρίες, με σκοπό την ενεργό και ισότιμη συμμετοχή τους στην οικονομική και κοινωνική ζωή. Εντός των σκοπών του

Παρατηρητηρίου είναι η επίτευξη, μέσω αξιοποίησης προγραμμάτων και πρωτοβουλιών, της ευκολότερης κοινωνικής ένταξης των αναπήρων καθώς και η ανάπτυξη προγραμμάτων αποϊδρυματοποίησης και υποστηριζόμενης διαβίωσης, ιδιαίτερα των ατόμων με νοητική υστέρηση, μέσω παροχής συμβουλευτικής και επιστημονικής υποστήριξης προς τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που δραστηριοποιούνται στον αντίστοιχο τομέα.

Το Εθνικό Συμβούλιο Οικογένειας και Πληθυσμού

Με το νόμο 3454/2006 συνίσταται συμβουλευτικό - γνωμοδοτικό όργανο του

Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με την επωνυμία " Εθνικό Συμβούλιο Οικογένειας και Πληθυσμού ".

Το Εθνικό Συμβούλιο Οικογένειας και Πληθυσμού έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- α) προωθεί το δημόσιο διάλογο επί των βασικών ζητημάτων δημογραφικής πολιτικής,
- β) υποβάλλει γνωμοδοτήσεις επί παντός θέματος δημογραφικής πολιτικής, που παραπέμπεται σε αυτό από τους αρμόδιους Υπουργούς,
- γ) εισηγείται μέτρα και ενέργειες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της ακολουθούμενης δημογραφικής πολιτικής.

Τα μέλη του Εθνικού Συμβουλίου Οικογένειας και Πληθυσμού δεν λαμβάνουν κανένα μισθό ή αποζημίωση για τη συμμετοχή τους σε αυτό.

Με κοινή απόφαση των αρμοδίων Υπουργών καθορίζονται οι όροι και η διαδικασία συγκρότησης και λειτουργίας του Εθνικού Συμβουλίου Οικογένειας και Πληθυσμού, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.

(βλ.σχετ.υποσ.8)

6.ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Ι)Κοινωνικά Δικαιώματα

Κατά την παραδοσιακή Θεωρία τα κοινωνικά δικαιώματα στρέφονται προς το Κράτος και περιέχουν θετική αξίωσή του προς πράξη.Στρέφονται-όπως και τα πολιτικά δικαιώματα- όχι κατά του Κράτους, αλλά προς το Κράτος.

Έχουν θετικό περιεχόμενο, εξαναγκάζουν το Κράτος όχι σε παράλειψη αλλά σε πράξη.Επομένως τα κοινωνικά δικαιώματα περιλαμβάνουν θετικές αξιώσεις του Κράτους προς τα άτομα.

Τα "κοινωνικά δικαιώματα " δεν είναι, όπως και σήμερα υποστηρίζεται από τους οπαδούς της κλασσικής θεωρίας, "δικαιώματα " με την κυριολεκτική έννοια του νομικού όρου.Προσιδιάζουν περισσότερο σε "κατευθυντήριες αρχές ".Από το περιεχόμενό τους δεν προκύπτουν νομικού χαρακτήρα δεσμεύσεις για το Κράτος.

Το κριτήριο της υποχρέωσης προς πράξη δεν αποτελεί γνώρισμα που χαρακτηρίζει αποκλειστικά και μόνον τα "κοινωνικά δικαιώματα ".Η υποχρέωση του κράτους ενυπάρχει τόσο στα ατομικά όσο και στα πολιτικά δικαιώματα. Δεν αρκεί π.χ. Το Κράτος να μην παραβιάζει το ίδιο το δικαίωμα της ψήφου ή το απόρρητο των επιστολών αλλά θα πρέπει να λαμβάνει το ίδιο όλα τα απαραίτητα για τη διασφάλισή τους μέτρα.Επομένως σε όλα τα δικαιώματα ενυπάρχει θετική υποχρέωση του Κράτους.

Η υποχρέωση του Κράτους σε πράξη, η οποία διαχέεται σε όλα τα συνταγματικά δικαιώματα, είναι αποτέλεσμα της εξέλιξης του κράτους σε κοινωνικό κράτος δικαίου. Κατά συνέπεια, η διαμόρφωσή της ακολουθεί την εξέλιξη του ουσιαστικού περιεχομένου του "κοινωνικού κράτους". Το ουσιαστικό περιεχόμενο της κοινωνικής αυτής διάστασης διαφοροποιείται ανάλογα με το αν πρόκειται για προστασία ή διασφάλιση του ανθρώπου. Από την άποψη αυτή τα δικαιώματα είναι "προστατευτικά" και "διασφαλιστικά". Κυριολεκτικά πρόκειται για μερικότερες διαστάσεις, που ενυπάρχουν σε κάθε δικαίωμα. Επίσης ύστερα από τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001, στο αρθρ.25 παρ.1 καθιερώνεται ρητώς η "αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου", καθιστώντας σαφές ότι η υποχρέωση του Κράτους προς κάλυψη των θεμελιωδών αναγκών του ανθρώπου στη σύγχρονη κοινωνία δεν εξαντλείται και δεν περιορίζεται μόνο στα συγκεκριμένα κοινωνικά δικαιώματα, τα οποία θεσπίζουν οι κατ' ιδίαν διατάξεις του Συντάγματος.

Τα κοινωνικά δικαιώματα κατοχυρώνονται στα εθνικά συντάγματα, αλλά και με διεθνείς συμβάσεις. Στα κοινωνικά δικαιώματα κατατάσσονται συνήθως τα εξής: Το δικαίωμα παιδείας (αρθρ.16Σ), το δικαίωμα υγείας (αρθρ.21παρ.3 Σ), το δικαίωμα κατοικίας (αρθρ.21 παρ.4 Σ), το δικαίωμα όσων έχουν ανάγκη φροντίδας από το κράτος (αρθρ.21 παρ.2 Σ), το δικαίωμα εργασίας (αρθρ.22 παρ.1 Σ), το δικαίωμα για κοινωνική ασφάλιση (αρθρ.22 παρ.4 Σ), το δικαίωμα στο περιβάλλον (αρθρ.24Σ).

(Βλ.σχετ.Υποσ.9)

ΙΙ)Το άρθρο 21 του Συντάγματος της Ελλάδος.

Όπως αναφέρθηκε ήδη παραπάνω, στο άρθρο 21 του Συντάγματος κατοχυρώνονται τα περισσότερα από τα αναφερόμενα ως κοινωνικά δικαιώματα. Το άρθρο 21 του Συντάγματος αναλυόμενο στις επιμέρους παραγράφους του έχει ως εξής:

" 1. Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους.

2.Πολύτεκνες οικογένειες, ανάπηροι πολέμου και ειρηνικής περιόδου, θύματα πολέμου, χήρες και ορφανά εκείνων που έπεσαν στον πόλεμο, καθώς και όσοι πάσχουν από ανίατη σωματική ή πνευματική νόσο έχουν δικαίωμα ειδικής φροντίδας από το Κράτος.

3.Το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων.

4.Η απόκτηση κατοικίας από αυτούς που την στερούνται ή στεγάζονται ανεπαρκώς αποτελεί αντικείμενο ειδικής φροντίδας του Κράτους.

5.Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή δημογραφικής πολιτικής, καθώς και η λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων αποτελεί υποχρέωση του Κράτους.

6.Τα άτομα με αναπηρίες έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας. "

Πρέπει να σημειωθεί ότι το κανονιστικό περιεχόμενο του άρθρου 21 του Συντάγματος εμπλουτίσθηκε με τη συνταγματική αναθεώρηση του έτους 2001 και, μάλιστα, κατά διττό τρόπο.

Με τη νέα παράγραφο 5 του αρθρ.21Σ θεσπίζεται ρητώς ως κρατική υποχρέωση ο

σχεδιασμός και η εφαρμογή δημογραφικής πολιτικής, καθώς και η λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων, ενώ η επίσης νέα παράγραφος 6 του ίδιου άρθρου, σαφώς εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο του "κοινωνικού κράτους δικαίου", που θεσπίζεται με την αναθεωρημένη διάταξη του άρθρου 25 παρ.1 Σ.

(Βλ.σχετ.Υποσ.10)

ΙΙΙ) Το άρθρο 21 και η Συνταγματική Αναθεώρηση του 2001

Κατά την ψήφιση της αναθεώρησης του 2001 έγινε αναφορά στην έννοια της κατοχύρωσης των κοινωνικών δικαιωμάτων.

Η άποψη που ακούστηκε από τον εισηγητή της κυβερνητικής πλειοψηφίας, που όμως εκφράζει και μεγάλη της θεωρίας συνοψίζεται στο ότι με την κατοχύρωση των κοινωνικών δικαιωμάτων διασφαλίζεται όχι ένα απόλυτο αλλά μόνο ένα σχετικό κοινωνικό κεκτημένο, υπό την έννοια ότι δεν απαγορεύεται εξ' αυτής η παρέμβαση του κοινού νομοθέτη στο πλαίσιο προστασίας των κοινωνικών δικαιωμάτων, αλλά αντιθέτως επιβάλλεται στον κοινό νομοθέτη να προβαίνει στη θέσπιση ρυθμίσεων και μέτρων με σκοπό τη διασφάλιση αποτελεσματικότερης προστασίας, ακόμη και αν πρόκειται να επέλθει περιορισμός-συγκριτικά με το προηγούμενο νομικό καθεστώς- ενός συνταγματικά κατοχυρωμένου κοινωνικού δικαιώματος.

(Βλ.σχετ.Υποσ.11)

Η αναθεώρηση του 2001 είχε σαν αποτέλεσμα την εισφορά καινοτομικών ρυθμίσεων σε ότι αφορά το πεδίο του Κοινωνικού Κράτους.

Εκτός από τη διάταξη του άρθρ.25 παρ.1, όπου εισάγεται για πρώτη φορά η αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου, η διάταξη του άρθρ.21 παρ.5 περιλαμβάνει την κρατική υποχρέωση για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή της δημογραφικής πολιτικής της χώρας.Επομένως έχουμε σαν αποτέλεσμα της αναθεώρησης την επέλευση σημαντικών ενισχυτικών βημάτων στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής και ως εκ τούτου την ενίσχυση της προστασίας των κοινωνικών δικαιωμάτων και την ενδυνάμωση του κοινωνικού κράτους δικαίου.

(Βλ.σχετ.Υποσ.12)

Συμπερασματικά

Η προσέγγιση του δημογραφικού προβλήματος από πολιτικής και νομικής πλευράς, με άλλα λόγια η διαμόρφωση της δημογραφικής πολιτικής, διαφοροποιείται ανάλογα με τα κοινωνικά,πολιτικά και οικονομικά δεδομένα του ενίοτε εδαφικού χώρου για τον οποίο γίνεται λόγος,είτε αυτός είναι η Ελλάδα, είτε η Ευρώπη, είτε η Παγκόσμια Κοινότητα.

Παρατηρούμε ότι στην περίπτωση του Ευρωπαϊκού Δικαίου υπάρχει η τάση προσέγγισης του δημογραφικού ζητήματος , με τον νομικό οραματισμό μιας ευρωπαϊκής δημογραφικής πολιτικής με βασικούς γνώμονες:την εξάντληση των ηλικιακών και φυλετικών περιθωρίων αναφορικά με την εκμετάλλευση των ανθρωπίνων πόρων, την ισότητα των φύλων, την προστασία των πολυτέκνων και την ενίσχυση των υποψηφίων γονέων μονογονεϊκών ή πυρηνικών οικογενειών.

11.Βλ.σχετ.Πρακτικά της Βουλής-Συνεδρίαση ΛΘ'-24ης Οκτωβρίου 2000-Εισήγηση Ε.Βενιζέλου για τις τομές που επέρχονται από την αναθεώρηση

12.Βλ.σχετ. Πρακτικά Βουλής-Συνεδρίαση στ'-24ης Ιανουαρίου 2001

Σε εθνικό επίπεδο ο νόμος 3534/2006 ρυθμίζει τη βελτίωση της θέσης των Οικογενειών και των συναφών κατηγοριών κοινωνικών μορφωμάτων. Με άξονες την ενίσχυση των οικογενειών με τρία παιδιά, την επιπλέον ενίσχυση των πολυτέκνων οικογενειών και την εισφορά νεότευκτων διατάξεων κοινωνικής αλληλεγγύης, ρυθμίζει ο εν λόγω νόμος τις ως άνω αναλυόμενες εκφάνσεις του δημογραφικού ζητήματος. Παράλληλα ιδρύει δύο νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου- το Ινστιτούτο Κοινωνικής Δημογραφίας και Έρευνας και το Εθνικό Παρατηρητήριο Ατόμων με Αναπηρίες- όπως επίσης και ένα γνωμοδοτικό όργανο του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με την επωνυμία " Εθνικό Συμβούλιο Οικογένειας και Πληθυσμού ".

Σε ό,τι αφορά το κομμάτι της συνταγματικής πρόβλεψης σχετικά με το δημογραφικό ζήτημα που ανακύπτει σε εθνικό και διεθνές επίπεδο απογοητευτικά τις τελευταίες δεκαετίες, το Ελληνικό Σύνταγμα μετά την τελευταία αναθεώρηση στρέφεται στην κατοχύρωση και σαφέστερη οριοθέτηση της έννοιας του Κοινωνικού Κράτους. Συγκεκριμένα στο άρθρο 21 παρ.5 του Συντάγματος επιβάλλεται ως κρατική υποχρέωση η ανάθεση στον κοινό νομοθέτη του σχεδιασμού και στον κρατικό μηχανισμό της εφαρμογής της δημογραφικής πολιτικής της Χώρας. Η ειδική αυτή συνταγματική πρόβλεψη αποτελεί έκφραση τόσο της στροφής του Συντάγματος προς την ενδυνάμωση του κοινωνικού κράτους όσο και της επιτακτικής κοινωνικής ανάγκης για αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος, που είναι τέτοια ώστε να μην αρκεί να την εμπιστευτούμε στη διάθεση του κοινού νομοθέτη αλλά να υπάρχει ανάγκη εισαγωγής συγκεκριμένης και ειδικής διάταξης στο Ελληνικό Σύνταγμα.

5."ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑ "

Στην παραπάνω εργασία έχει γίνει προσπάθεια να δωθεί αρχικά μια σύντομη εικόνα του δημογραφικού προβλήματος τόσο στη χώρα μας όσο και εκτός των συνόρων αυτής.

Ακολουθώς έχουν εκτεθεί μερικά παραδείγματα των εκφράσεών του, καθώς επίσης και οι ως τώρα νομοθετικές τάσεις και η ισχύουσα νομοθεσία, σε επίπεδο εθνικού και ευρωπαϊκού δικαίου. Κατόπιν μιας σύντομης αναφοράς σε βασικές ρυθμίσεις του κοινού νομοθέτη επί της δημογραφικής πολιτικής, έχει γίνει μια θεωρητική προσέγγιση των σχετικών διατάξεων του Ελληνικού Συντάγματος. Συγκεκριμένα, γίνεται σύντομος σχολιασμός της διάταξης του άρθρου 21 παρ.5Σ, όπου ανατίθεται μετά την αναθεώρηση του 2001 η υποχρέωση σχεδιασμού και εφαρμογής της δημογραφικής πολιτικής στο Ελληνικό Κράτος, σε συσχέτιση με τις υπόλοιπες διατάξεις του άρθρου 21 Σ στο οποίο και εντάσσεται.

" Demographic Policy and Constitution "

On the above Project, there has been an attempt to inform about the main demographic problems concerning the national as well as the european field. Furthermore there have been given the main aspects of the law-producing progress in terms of the European Union,as well as a comment on the in 2006 enforced law 3534 concerning families and familiar or equivalent groups in the greek society. At the last part of the project there is an essay on the -related to the national demographic policy- 5th paragraph of the article 21 of the Hellenic Constitution.Finally, there is a comparison and explanation of the 5th paragraph to the other paragraphs of article 21, where it happens to be embodied.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ιστοσελίδα του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών αναλύσεων
(www.demography-lab.prd.uth.gr)
2. Μανώλης Δρεττάκης: "Το έλλειμμα παιδιών, το μεγαλύτερο της χώρας",
διαδικτυακό αρχείο ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ
(www.enet.gr)
3. Deutsche Welle Official Website
(WWW.DW-WORLD.DE)
4. Διαδικτυακός Τόπος-Αρχείο ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ
(www.news.kathimerini.gr)
5. Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 197 της 24.08.2007 σ.0001-0006
6. Επίσημη ιστοσελίδα Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
(www.europarl.europa.eu)
7. ΦΕΚ 75/Α/7.4.2006-ν.3454/2006
8. "Συνταγματικά Δικαιώματα "-Γενικό Μέρος-Ανδρέας Γ.Δημητρόπουλος
9. "Συνταγματικά Δικαιώματα "-Ειδικό Μέρος-Ανδρέας Γ.Δημητρόπουλος
10. Πρακτικά της Βουλής-Συνεδρίαση ΛΘ' -24ης Οκτωβρίου 2000
11. Πρακτικά Βουλής-Συνεδρίαση ΣΤ' -24ης Ιανουαρίου 2001

